

toliko otázka dodatková, mající za účel, porotce zvlášť ještě na tuto stránku skutkového stavu upozorniti. Totéž platí v zásadě o dodatkové otázce ve směru nutné obrany a případného jejího překročení. Očitých svědků činu zde nebylo. Správně poukázal porotní soud v důvodech svého usnesení na vlastní udání obžalovaného, jediného živého účastníka výstupu, jež naprosto vylučuje předpoklady nutné obrany, alespoň v období, kdy úmysl, zprovoditi manželku se světa, v mysli obžalovaného úplně dozrál a jím byl uskutečněn. Bylať Jana O-ová v období tom vůbec již ke každému útoku nezpůsobilou, čehož si byl též obžalovaný úplně vědom. Tím ovšem odpadly samy sebou možné předpoklady eventuální otázky na zločin zabití. Neboť i kdyby tu byly dle vlastní výpovědi obžalovaného, byly by snad mohly přijíti v počátečním období výstupu ještě v úvahu, v konečném období však, kde obžalovaný dle vlastního tvrzení žijící ještě, byť i smrtelně zraněnou svou manželku potopením její hlavy do močůvky udusil, byly dle výsledků přelíčení naprosto vyloučeny. Proto ani eventuální otázka porotním soudem dána býti nesměla.

Čís. 1103.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

K pojmu řetězového obchodu a pletich.

Řetězový obchod zinkovým plechem. Pokud dopouští se řetězového obchodu komisionář.

Řetězový obchodník nemá nároku ani na občanský, natož na zisk konjunkturální.

(Rozh. ze dne 5. února 1923, Kr I 1193/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Praze ze dne 8. června 1921, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem podle §u 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., Richard K. mimo to přečinem dle §u 7 čís. 3 cit. zák. — a uvedl mimo jiné

v d ů v o d e c h:

Skutková podstata přečinu dle §u 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., nepředpokládající ziskuchtivé nabývání zboží, aniž, aby pachatel koupil zboží za účelem dalšího zcizení, jest naplněna jakýmkoliv jednáním, které, vymykajíc se z řádného, zejména z rámce dovoleného obchodování, dává za vědomého spolupůsobení pachatelova těžiti osobám, při řádném přechodu zboží do spotřeby zbytečným. Zákon nerozeznává, zda tímto zbytečným mezičlánkem jest pachatel sám či jeho odběratel (dodatel) a nerozeznává ani, zda účinkovala nebo mohla účinkovati na cenu ve směru vzestupném pletichářská činnost bezprostředního pachatele, či jeho odběratele (dodatele), kteří

se stávají rovněž pachateli v témž smyslu, jestli obsah jejich činnosti je téhož rázu. Podrobněji rozeznává ono zákonné ustanovení mezi pletichami a zvláštním jich druhem, t. zv. řetězovým obchodem. Pod pojem trestních pletich spadá každé nereelní jednání ,vybočující z mezí řádného obchodování, jež jest způsobilé zvýšiti ceny předmětu potřeby, při čemž si byl pachatel toho také vědom. Aby pachatel měl v úmyslu, zvýšiti ceny předmětu potřeby, toho se k »pletichám« dle zákona nevyžaduje. Ř e t ě z o v ý o b c h o d, při němž stačí jediný, byť i nahodilý obchod, předpokládá, by se pachatel vsunul do obchodu z b y t e ě n ě, čímž přechod zboží z výroby do spotřeby se zbytečně zadržuje a zdražuje. Proto i oprávněný živnostník, obchodník, dopouští se řetězového obchodu, byla-li jeho účast na přechodu zboží s osoby na osobu zbytečnou. Ukládajíť lichevní zákony i řádnému obchodníku za povinnost, by měl na zřeteli zájmy spotřebitelstva, a aby se, sezná-li, že by jeho obchodní činností přechod zboží se zdržel nebo zdražil, na dotyčném obchodním jednání nesúčastnil; neboť i v tak zvaných běžných cenách skrývá se v mimořádných poměrech poválečných mnohdy předražování. Při obchodu řetězovém, na rozdíl od pletich, netřeba zvláště dokazovati (zjišťovati) způsobilost jednání pachatele, účinkovati na zvyšování ceny předmětu potřeby, jelikož zákon u řetězového obchodu takovouto způsobilost pojmově předpokládá. Konečně budiž podotčeno, že, jak shora již naznačeno, skutková podstata řetězového obchodu naplněna je činností kteréhokoli s hlediska spotřebitelova zbytečného článku v převodu zboží z výroby do spotřeby, bez ohledu na povahu činnosti předchůdcovy nebo nástupcovy. Stačí proto o sobě jak vadnost stránky nákupní, nabývací, tak i vadnost stránky prodejní, zcizovací, aniž třeba, by vadnou byla stránka obojí.

Po věcné stránce (č. 9 a) Šu 281 tr. ř.) namítá stěžovatel Jindřich F., že zjištěné jeho jednání nenaplnuje skutkové podstaty přečinu řetězového obchodu, poněvadž prý F. jako oprávněný komisionář vyvinul dovolenou činnost sprostředkovatelskou, spokojil se s přípustným ziskem a měl ostatně za to, že prodává plech prostřednictvím K-ovým do továrny, tedy do spotřeby. Obžalovaný neměl v úmyslu, vyháněti cenu plechu převodem jeho na zbytečného překupníka. Jeho jednání nebylo prý ani způsobilé, stupňovati cenu plechu, ježto jej prodal pod běžnou tenkráté cenou 12 Kč. — K pojmu řetězového obchodu se prý vyžaduje více zbytečných převodů, způsobilých zvýšiti cenu, nikoliv převod jediný. Stížnost jest na omylu. Také oprávněný komisionář jest vázán omezeními lichevního zákona a jako každý legitimní obchodník musí dbáti toho, by zboží přicházelo do spotřeby cestou nejkratší a nezdražené neoprávněnými zisky zbytečných překupníků. Proti tomuto příkazu jedna obžalovaný tím, že, koupiv celkem asi 23 q zinkového plechu u tří různých obchodníků, prodal celé množství, sám nejsa obchodníkem, se ziskem dalším překupníkovi K-ovi, o němž věděl, že plech dále prodá, by na něm vydělal. Svým jednáním neposloužil obžalovaný zájmům spotřeby, naopak je poškodil tím, že odvedl plech na postranní cestu dalších zbytečných převodů a způsobil tak jeho zdražení a zdržení v oběhu na cestě do spotřeby. Sprostředkování obchodu mezi obchodníkem a dalším zbytečným překupníkem, jak je zde provedl obžalovaný,

nelze za žádných okolností pokládati za dovolenou a hospodářsky prospěšnou činnost komisionářskou. Jednání obžalovaného bylo naopak nejen hospodářsky neužitečným vmísením se do oběhu zboží, nýbrž bylo i pletichářské, poněvadž F. koupil plech v době, kdy neměl proň kupce a prodal jej osobě k obchodování neoprávněné, jen aby si opatřil neodůvodněný zisk, nebera ohledu na zájmy spotřebitelů. Způsobilstvost trestného jednání, stupňovati ceny, dlužno posuzovati dle konkrétních cen, v tomto případě placených (nikoli dle běžných cen téhož druhu zboží, jež v rozsudku ostatně nejsou ani zjištěny). Poněvadž obžalovaný dle rozsudečných zjištění koupil plech za ceny 7·90 K, 7·96 K, 8·50 K, 7·94 K, 7·90 K, 8·25 K a prodal jej za 8·40, 8·80 a 8·75 K, tedy vesměs za ceny o 80—90 h vyšší, bylo jeho jednání nejen způsobilé, zvýšiti cenu plechu, nýbrž skutečně je zvýšilo. K naplnění skutkové podstaty řetězového obchodu se nevyžaduje více zbytečných převodů, stačí i jediný takový převod, který zboží na cestě do spotřeby zdržuje a zdražuje. Po subjektivní stránce není třeba úmyslu, zvýšiti ceny, stačí vědomí, že jde o vsunutí se, hospodářsky neodůvodněné, a pro spotřebu škodlivé. Že by byl obžalovaný měl za to, že K. kupuje pro spotřebu, t. j. pro továrnu, rozsudek výslovně vylučuje.

Pokud jde o přečin předražování, jenž se za vinu klade obžalovanému Richardu K-ovi a pro nějž tento byl odsouzen, se připomíná s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 lit. a) §u 281 tr. ř. se zřetelem k ustanovení §u 7 zákona lichevního, že zřejmou přemrštěnost cen jest v první řadě posuzovati s hlediska nabývacích nákladů a že řetězový obchodník nemá po zákonu nároku ani na občanský zisk, tím méně na zisk konjunkturální. Ceny, požadované a docílené obžalovaným, uznal proto první soud právem za zřejmě přemrštěné, srovnav ceny nákupní 8·40, 8·80, 8·75 s prodejní cenou 13 K za 1 kg. Obžalovaný nemůže se odvolávati na to, že tato cena je přiměřená, srovná-li se s obvyklou tenkrát cenou plechu, která činila 12 K za 1 kg, poněvadž jenom legitimnímu obchodníku bylo by lze připustiti konjunkturální zisk, plynoucí z lacinějšího nákupu při prodeji, uskutečněném za ceny, při dostatečné nabídce zboží hospodářsky důvodně zvýšené, kdežto obžalovaný obchoduje řetězově a neprokazuje spotřebiteli hospodářských služeb, nemůže činiti nárok na odměnu služby té, na zisk vůbec, tím méně na zisk konjunkturální, pro nějž nedostává se ani ostatních podmínek.

Čís. 1104.

Zákony, stihající válečnou lichvu, nestaly se ještě bezúčinnými.

(Rozh. ze dne 9. února 1923, Kr I 1216/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaných do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 31. května 1921, pokud jim byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem řetězového obchodu dle §u 11